

СТАНОВИЩЕ

от проф. Лазар Груев - ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“

по конкурса за заемане на академичната длъжност "доцент" за държавен служител по чл. 142, ал. 1, т. 1 и ал. 3 от Закона за МВР от област на висшето образование 3. социални, стопански и правни науки; професионално направление 3.6. право, специалност наказателно право, учебни дисциплини наказателно право и международно наказателно право в катедра "Наказателноправни науки" към факултет "Полиция" на Академията на МВР - София; обявен в ДВ бр. 33 от 17.04.2018 г.

Единствен участник в конкурса е Живко Ангелов Велчев - главен асистент във факултет "Полиция", доктор по право. Не познавам кандидата лично, а само от някои негови професионални изяви (конференции) и от неговите трудове. От представената документация е видно, че като цяло професионалният път на Живко Велчев е свързан с Академията на МВР, където преди тринадесет години - през 2005 г. - той постъпва като асистент по наказателно право във факултет „Полиция“, а през 2013 г. придобива образователната и научна степен „доктор по право“.

В конкурса кандидатът участва с четири съчинения - една монография, две статии и един научен доклад, като представя и списък на научните трудове до публичната защита на дисертационния труд - общо седем на брой. Убеден съм, че колегите рецензенти по настоящия конкурс ще анализират продукцията на кандидата в цялост, което ми позволява в това становище да концентрирам вниманието си единствено върху представения хабилитационен труд.

Основното съчинение, което Живко Велчев представя в настоящия конкурс е монографията „Задържане на лице извършило престъпление - чл. 12а от Наказателния кодекс“. Вижда се, че след защитата на докторската си дисертация той се посвещава изцяло на тази тема, като и останалите му съчинения от този период - статии и научен доклад - са свързани с нея. Естествено, монографията би трябвало да е „венецът“ на тези авторски търсения и в най-пълен обем да обхваща различните аспекти на анализирания проблематика.

Темата е интересна, свързана е с важен институт от общата част на наказателното право и поначало „подхожда“ за хабилитационен труд. Още повече, че не са много съчиненията посветени на този проблем. Освен това, някои от тях твърде превратно и буквално интерпретират законовия текст на чл. 12а НК, а съдебната практика изпитва основателни затруднения при прилагането му. Следователно, трябва да си отговорим на въпроса - справил ли се е авторът с тази нелека задача. Но всичко поред.

Монографията е в значителния обем от над 300 страници. Това, само по себе си, е знак за огромните усилия на автора. Той е проучил, анализирал и коректно посочил множество, както български, така и чуждестранни съчинения имащи пряко или косвено отношение към темата. Това е задължително и необходимо условия за всеки по-сериозен научен труд и в тази насока Живко Велчев се е справил успешно.

Структурата на съчинението е класическа и като цяло - балансирана - увод, три глави, подразделени съответно на раздели и параграфи и заключение. Последователността на изложението е логична. Най-напред е разискван проблема за общата характеристика на задържането на лице (глава първа); после - същинският анализ на задържането на лице, извършило престъпление (глава втора) и накрая -

сравнителноправния анализ на аналогични институти от чужди законодателства (глава трета). Така, от общото - задържането на лице, през конкретното - задържането на лице, извършило престъпление (чл. 12а НК) до „оглеждането“ на този институт през призмата на чуждия опит, авторът прави опит да обрисова цялостно института и да уплътни анализа му както чрез изследване на националното му законодателно уреждане, така и на базата на чуждия опит.

Стилът е това, което в немалка степен отличава един автор от друг и в този смисъл е израз на неговата индивидуалност. Няма и не може да има рецепта как да се пише. Ние просто харесваме или не едно съчинение в контекста на стила на неговия автор. Всеки опит за налагане на някакво „научно клише“ при дадена разработка е опасен и безсмислен. Поне аз така разбирам нещата. За стила на Живко Велчев в рецензираната монография ще кажа, че, според мен, той е „променлив“. На места, особено в глава първа, той е накъсан, изпъстрен с множество цитирания на различни нормативни актове, често без авторов принос за свързването им „на място“ и подчиняването им на цялостен, свързан с темата анализ, който тук е обособен към края на тази част. На други места - предимно в глава втора - той е аналитичен, логически „подреден“, което прави тази част лесно разбираема за непредубедения читател. Съвсем отделен е въпросът дали той, читателят, ще се съгласи с всички изводи на автора, но важното е, че тези редове са добра основа, най-малкото за дискусия по темата. И като цяло ми се струва, че е било възможно изложението да е по-стегнато, което щеше да предотврати някои повторения, вече казани неща или направени изводи. Това ще е може би повод за автора, при евентуални бъдещи занимания по темата да прецизира стила си, от което и той и работата само ще спечелят.

За да се поясня, вече при обсъждането по същество, ще кажа, че работата само щеше да спечели ако авторът беше подробно анализирал два засегнати, но само повърхностно, а не в дълбочина проблема. Първо, това е едно изразено в литературата и цитирано от Живко Велчев становище, че основание за задържането по чл. 12а НК е „единствено извършено от лицето престъпление преди задържането“ и че това обстоятелство „трябва да е доказано с влязла в сила присъда“ (вж. напр. бел. № № 213 и 256). Доколкото това становище е разгърнато и застъпено в основни съчинения, ползвани от широк кръг читатели, полемиката по този въпрос, аргументирането на авторската теза и въобще по-разгърнатата дискусия, щяха само да допринесат за изясняване на проблема или най-малкото до неговото „избистряне“. На второ място ще посоча едно от важните решения на ВС, многократно обсъждани в монографията. Става дума за р. 15 - 95 - първо н.о. Това изключително задълбочено решение на върховната съдебна инстанция години наред служи като ориентир на правоприлагащите органи при изясняване особеностите на разглеждания институт, дори още преди законодателното му уреждане през 1997 г. И точно тук е въпросът. Според мен интерпретирането му в монографията можеше да бъде по-задълбочено и да потърси отговор на питането задължително необходимо ли е изричното закрепване в НК на този институт, ако е така - кои са предимствата на подобен законодателен подход; не е ли достатъчно, че съдебната практика беше достигнала до своя, повтарям, прецизна интерпретация, кои са плюсовете и минусите в единия и другия случай.

Без съмнение един от приносите на разглежданата работа е тясната връзка на теоретичното изясняване на проблемите и практиката на съдилищата. В тази насока следва да се отбележи, че авторът е проучил и умело използвал (интерпретирал) актове не само на висшата съдебна инстанция ВКС (ВС), но и на по-долните съдилища, т.е. представил и

коментирал е проблема „в развитие“. И не само това. Живко Велчев е анализирал и съответно коментирал и редица актове на ЕСПЧ с пряко или косвено отношение към темата. За едно съчинение в областта на наказателното право това е от особено значение и поради това следва да се отбележи по достойнство.

Приносни моменти се съдържат и при опита на автора да даде определение на понятието „задържане чрез причиняване вреди на лице, извършило престъпление“, особено задълбочените му разсъждения по въпроса за субективните елементи на деянието по задържане, анализа на проблемите при превишаване пределите на необходимите и законосъобразни мерки и др. В тези части изложението е уверено, последователността на аргументите - логична, изводите - като цяло - верни или най-малкото в съзвучие със застъпваните тези.

Особено и на нов ред следва да се отбележат предложенията *de lege ferenda*. Напълно възможно е по някои от тях да има възражения. Достойнството на труда е, че тези предложения са естествено, логично и което е по-важното - аргументирано от застъпените в монографията позиции от автора продължение и естествен завършек на труда. В този смисъл те не са изкуствено привнесени, не стоят като „кръпка“ на общия фон на изложението. Пак повтарям, те може и да са дискуссионни, но за мен това, само по себе си, е полезно.

Поначало аз мисля, че ще бъде грешка, ако с написването и публикуването на тази монография авторът окончателно „сложи точка“ на избраната тема. Сама по себе си работата поставя и ще поставя въпроси, свързани със задържането по чл. 12а НК, такива неминуемо ще възникват и в правоприлагането. Несвършената законодателна уредба и противоречивите, понякога взаимоизключващи се тези в доктрината са само част от предпоставките за подобно съждение. В този смисъл

препоръчвам на Живко Велчев да не изоставя темата, напротив - да я следи задълбочено и сам да я обогатява, с което ще допринесе за още по-пълното изясняване на един от спорните и дискуссионни проблеми от общата част на наказателното право. Във всеки случай, представеният труд е едно добро начало в тази посока.

Казаното ми позволява да дам положително становище на обсъжданата монография и да отбележа, че като цяло са изпълнени изискванията на ЗРАСРБ, правилника за приложението му и специфичните изисквания относно преподавателския състав в Академията на МВР - София.

В заключение призовавам уважаемите колеги - членове на научното жури да вземем решение, с което да препоръчаме на Факултетния съвет на факултет „Полиция“ при Академията на МВР - София да избере на академичната длъжност „доцент“ за държавен служител по чл. 142, ал. 1, т. 1 и ал. 3 от Закона за МВР от област на висшето образование 3. социални, стопански и правни науки; професионално направление 3.6. право, специалност наказателно право, учебни дисциплини наказателно право и международно наказателно право в катедра "Наказателноправни науки", обявена в ДВ бр. 33 от 17.04.2018 г. единствения участник в конкурса гл. ас. Живко Ангелов Велчев, доктор по право.

24.09.2018 г.

проф. Лазар Груев